

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การปกครองส่วนท้องถิ่นมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตยของประเทศไทย เพราะประเทศไทยมีเนื้อที่กว้างขวางยากที่รัฐบาลจะเข้าไปดูแลได้ทั่วถึง จึงต้องมีการบริหารราชการที่จะต้องกระจายอำนาจ เพื่อให้ท้องถิ่นได้สามารถช่วยเหลือตัวเองได้ คือ ให้ท้องถิ่นมีส่วนในการแบ่งเบาระยะของรัฐบาลกลางเพราะผู้ที่อยู่ในท้องถิ่นและผู้นำท้องถิ่นย่อมเข้าใจทั้งปัญหาและความต้องการของท้องถิ่นดี การปกครองส่วนท้องถิ่นจึงเป็นการฝึกให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้รู้จักแก้ไขปัญหาด้วยตนเอง รู้แนวทางในการที่จะพัฒนาทรัพยากรมาใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการพัฒนานั้นจะเกิดประโยชน์สูงสุดต่อท้องถิ่นของตนเอง นอกจากนั้นยังเป็นการสร้างความรู้สึกรักเป็นเจ้าของ มีสิทธิ มีเสียง และความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน อันจะส่งผลให้เกิดความต้องการในการมีส่วนร่วมในการพัฒนาท้องถิ่น

นับแต่ได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 เป็นต้นมา องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นของไทยมีบทบาทอำนาจหน้าที่กว้างขวางมากขึ้น และเป็นองค์กรที่เปิดให้ประชาชนในท้องถิ่น ได้มีส่วนร่วมในการบริหารและตรวจสอบการปฏิบัติงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้น ประกอบกับเมื่อมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้ส่งผลให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจหน้าที่และบทบาทภารกิจในการพัฒนาท้องถิ่นเพิ่มมากขึ้นด้วย นอกจากนี้แล้วในพระราชบัญญัติดังกล่าว มาตรา 16 และมาตรา 17 ได้บัญญัติให้เทศบาลองค์การบริหารส่วนตำบลและการปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษมีอำนาจหน้าที่ในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นของตน ดังนั้นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่นจึงถือว่าเป็นเรื่องที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เพราะหากประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยย่อมส่งผลให้แผนพัฒนาที่กำหนดขึ้นอาจไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนอย่างแท้จริงและอาจส่งผลให้ฝ่ายการเมืองหรือฝ่ายบริหารท้องถิ่นสามารถกำหนด

แนวทางการพัฒนาท้องถิ่นไปตามความต้องการของตนเองมากกว่าความต้องการของประชาชน โดยง่าย

แผนพัฒนาเทศบาล จึงถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างยิ่ง ที่ช่วยสนับสนุนหรือเป็นกรอบแนวทางในการวิเคราะห์สภาพปัญหา และความต้องการขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นซึ่งจะช่วยให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีทิศทางที่สอดคล้องและประสานสนับสนุนในจุดหมายร่วมกันทำให้ปัญหาและความต้องการได้รับการตอบสนองอย่างเหมาะสมแล้ว ยังเป็นการบริหารทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุดอย่างแท้จริง (กรมการปกครอง สำนักบริหารราชการส่วนท้องถิ่น. 2542)

เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่ง ที่จะต้องนำแผนพัฒนาเทศบาลไปปฏิบัติ โดยอาศัยหลักการมีส่วนร่วมของประชาชน ดังนั้น ผู้ศึกษาในฐานะที่เป็นพนักงานเทศบาลตำบลอาจสามารถ จึงมีความสนใจที่จะศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำแผนสามปีไปปฏิบัติ และเปรียบเทียบความแตกต่างของการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำแผนสามปีไปปฏิบัติ โดยจำแนกตาม เพศ อายุ และอาชีพ ตลอดจนศึกษาหาข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของประชาชน

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำแผนสามปีไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด
2. เพื่อเปรียบเทียบการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำแผนสามปีไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำแนกตาม เพศ อายุ และอาชีพ
3. เพื่อการศึกษาข้อเสนอแนะต่อการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำแผนสามปีไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

สมมติฐานการศึกษา

1. การมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำแผนสามปีไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดอยู่ในระดับปานกลาง

2. ประชาชนจำแนกตามเพศ อายุ และอาชีพต่างกัน มีส่วนร่วมของประชาชนในการนำแผนสามปีไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ดแตกต่างกัน

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำแผนสามปีไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

1. ขอบเขตด้านพื้นที่

คือ เทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

2. ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลอาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด จำนวน 3,988 คน (สำนักทะเบียนอำเภออาจสามารถ. 2553)

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ประชาชนผู้มีสิทธิ์เลือกตั้งในเขตเทศบาลตำบลอาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้มาจากการคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่างตามสูตรของ ทาโร่ ยามาเน่ ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 364 คน

3. ขอบเขตด้านระยะเวลา

ระหว่างเดือน ธันวาคม 2553 ถึง กุมภาพันธ์ 2554

4. ขอบเขตด้านตัวแปร ได้แก่

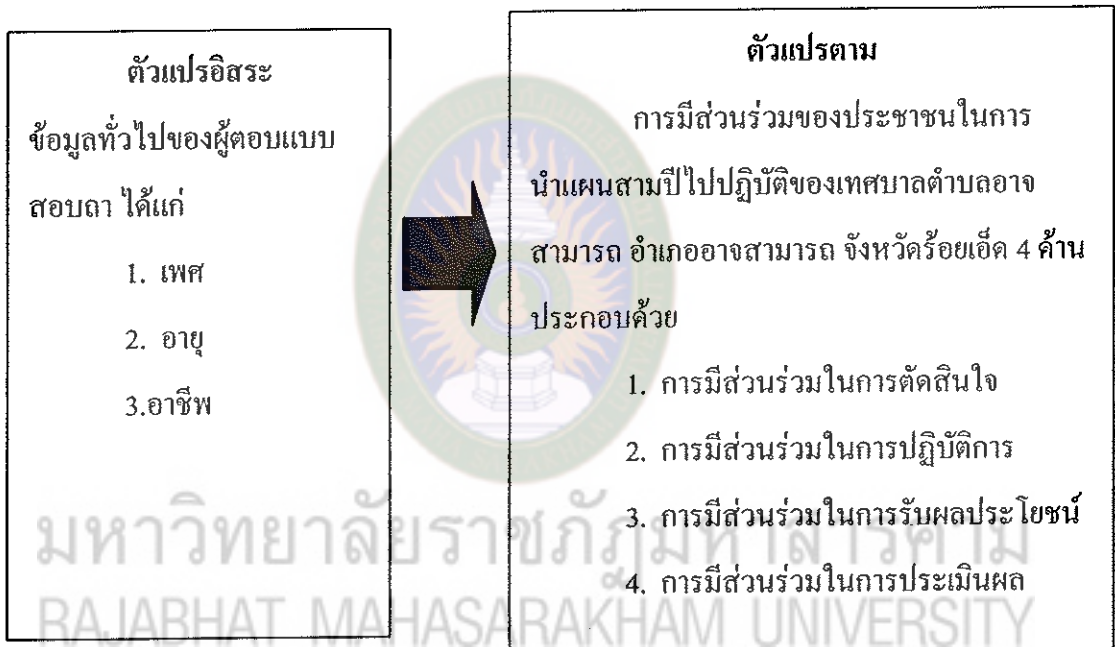
4.1 ตัวแปรอิสระ คือ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตาม เพศ อายุ และอาชีพ

4.2 ตัวแปรตาม คือ การมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำแผนสามปีไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ได้แก่

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

กรอบแนวคิดการศึกษา

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำแผนสามปีไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้นำกรอบแนวคิดของ Cohen & Uphoff (1977 : 59 -76) และระเบียบกระทรวงมหาดไทย ว่าด้วยการจัดทำแผนพัฒนาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2548 มากำหนดเป็นกรอบแนวคิด ดังนี้

แผนภูมิที่ 1 กรอบแนวคิดการศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

การค้นคว้าอิสระ เรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในการนำแผนสามปีไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ผู้ศึกษาได้กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ดังนี้

การมีส่วนร่วม หมายถึง การเข้าไปมีบทบาทของประชาชนในการนำแผนสามปีไปปฏิบัติของเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ด้าน การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจการมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

แผนพัฒนาสามปี หมายถึง แผนพัฒนาเทศบาลตำบลสามปี (2553-2555) ของเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งเป็นแผนพัฒนาแบบหมุนเวียนมีการทบทวนและจัดทำทุกปี

การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ หมายถึง มีส่วนร่วมในการเสนอปัญหาและความต้องการเมื่อมีการประชุมประชาคมหมู่บ้าน ร่วมเสนอแนวทางในการแก้ไขปัญหาของหมู่บ้าน ร่วมแสดงความคิดเห็นในการจัดทำแผนพัฒนาเทศบาลตำบลหรือไม่ ร่วมประชุมเพื่อจัดลำดับความสำคัญของปัญหา ร่วมประชุมเพื่อตัดสินใจเรียงลำดับความสำคัญของกิจกรรม โครงการที่เทศบาลตำบลควรดำเนินการก่อน/หลัง

การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการ หมายถึง การมีส่วนร่วมรับผิดชอบหรือร่วมสังเกตการณ์ในการจัดซื้อ/จัดจ้าง มีส่วนร่วมในการบริจาค/สนับสนุนอุปกรณ์ที่จำเป็นต่อการดำเนินกิจกรรม/โครงการ ร่วมเสนอชื่อผู้แทนประชาคมหมู่บ้านเพื่อร่วมเป็นคณะกรรมการในการจัดซื้อจัดจ้าง ร่วมในการติดตาม/ทบทวน/ปรับปรุง กิจกรรม/โครงการ

การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ หมายถึง ร่วมในผลประโยชน์ในการดำเนินการตามแผนพัฒนาเทศบาลตำบลอาจสามารถ ด้านการพัฒนาบ้านเมืองน่าอยู่ หมู่บ้านมีบริการขั้นพื้นฐานและสภาพแวดล้อมที่ดี ส่งเสริมด้านการกีฬา ชุมชนมีความเข้มแข็ง ด้านการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น ส่งเสริมการศาสนาวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น การมีรายได้เพิ่มมากขึ้นจากการส่งเสริม/สนับสนุนกิจกรรม/โครงการ กลุ่มอาชีพ ทางเกษตร การผลิตสินค้าหัตถกรรม พื้นบ้าน

การมีส่วนร่วมในการประเมินผล หมายถึง ร่วมตรวจสอบ/ติดตามการดำเนินกิจกรรม/โครงการด้านการพัฒนาบ้านเมืองนำอยู่ การบริการขั้นพื้นฐานและสภาพแวดล้อม การส่งเสริมด้านการกีฬา ชุมชนมีความเข้มแข็ง ด้านการพัฒนาภูมิปัญญาท้องถิ่น การส่งเสริมการศาสนาวัฒนธรรมประเพณีท้องถิ่น ด้านการพัฒนาการเกษตร กลุ่มอาชีพทางการเกษตร ด้านหัตถกรรมพื้นบ้าน

ประชาชน หมายถึง ประชาชนมีสิทธิเลือกตั้งซึ่งมีภูมิลำเนาในเขตเทศบาลตำบล อาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด

ประโยชน์การศึกษา

ข้อเสนอนี้ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้สามารถนำเสนอคณะผู้บริหารเพื่อกำหนดเป็นนโยบายและใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานของเทศบาลตำบลอาจสามารถ อำเภออาจสามารถ จังหวัดร้อยเอ็ด เพื่อพัฒนาการดำเนินงานขององค์กรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นต่อไป

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY